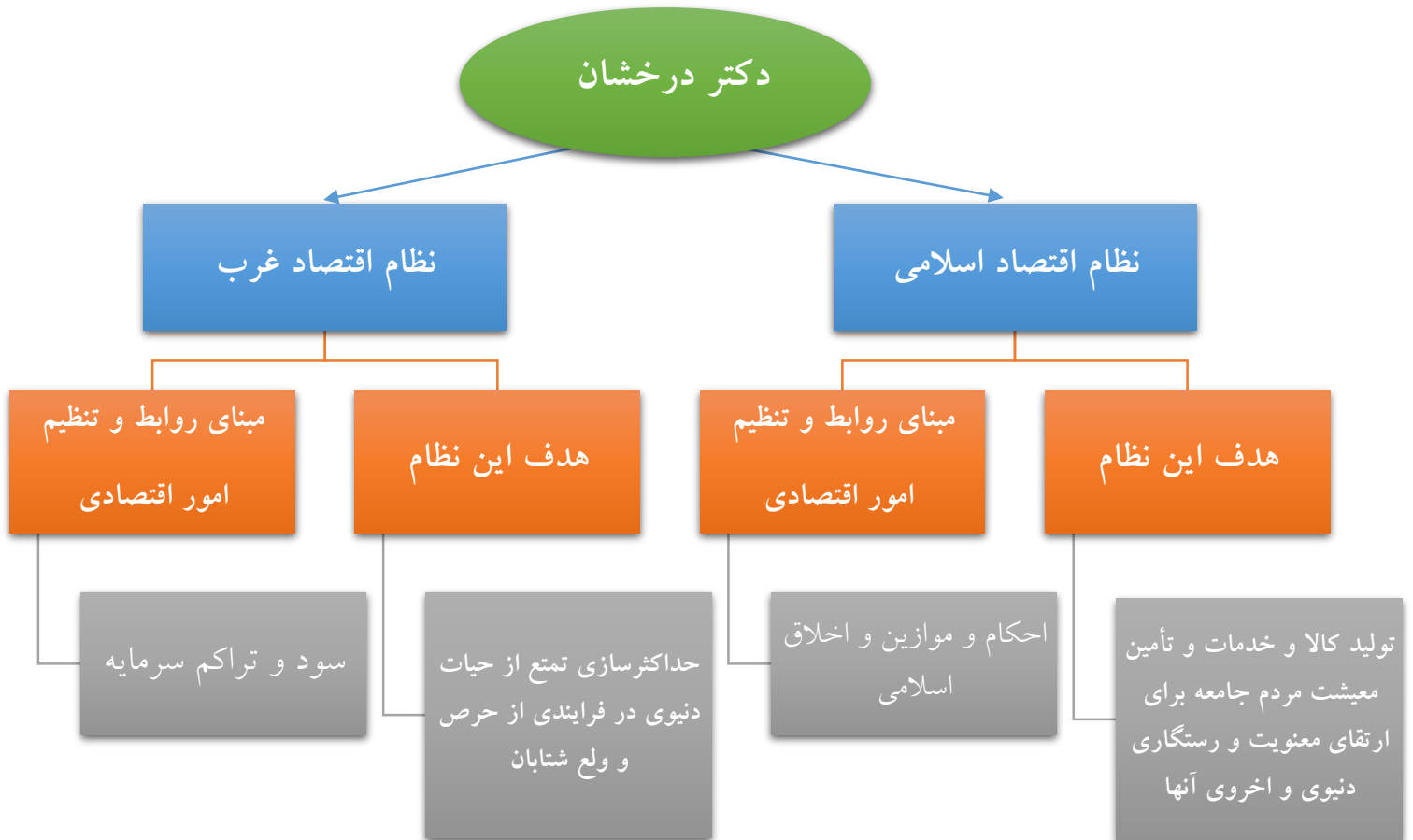

دکتر درخشان:

مبانی و اهداف در دو نظام اقتصاد اسلامی و اقتصاد سرمایه‌داری نه تنها متفاوت، که حتی متعارض است.

- طبق نظر دکتر درخشان، کسب سود و تراکم سرمایه در اقتصاد اسلامی نیز وجود دارد، اما نمی‌تواند مبنای تنظیم روابط اقتصادی اشخاص و بنگاه‌ها و مدیریت نظام اقتصادی در سطوح خرد و کلان باشد.
  - حداکثر سازی تمتع از مظاهر حیات دنیوی، به هیچ وجه هدف نظام اقتصاد اسلامی نیست بلکه سود و سرمایه نه هدف، بلکه ابزاری است که نهایتاً باید زمینه‌های مادی حرکت جامعه به سمت سطوح بالاتری از تزکیه و تقوی را فراهم کند.
  - بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که به دلیل تعارض مبنایی دو نظام اقتصاد اسلامی و اقتصاد سرمایه‌داری، جنگ و نزاع این دو نظام با یکدیگر همیشگی بوده و به‌ویژه در عصر حاضر بسیار شدید و پیچیده شده است. اقتصاد سرمایه‌داری با ویژگی جهانی شدن، تبدیل به نظام اقتصاد سلطه شده است و از این رو تقویت بنیه‌ی اقتصادی مسلمین با نیت «دفاع مقدس اقتصادی» امری کاملاً ضروری است.
  - دائمی بودن تعرضات و دشمنی‌های ذاتی نظام سرمایه‌داری با اقتصاد اسلامی که ریشه در غیر الهی بودن نظام سلطه‌ی جهانی دارد ایجاب می‌کند که جهاد اقتصادی - که دفاع مقدس اقتصادی یکی از مظاهر آن است - امری دائمی در برنامه‌ریزی‌های اقتصادی نظام اسلامی باشد. این تهدید دائمی استکبار جهانی هم‌اکنون در آشکال جدید اما پیچیده‌تری ظاهر شده است.
  - تبیین سازوکار این نزاع آشتی‌ناپذیر یکی از وظایف اصلی دانشگاهیان و اندیشمندان این عرصه است.
  - سؤال این است که درک این حقیقت چه مسئولیت جدیدی را بر عهده‌ی دانشگاهیان و پژوهشگران قرار می‌دهد؟ در پاسخ به این سؤال باید مسائل متعددی را در نظر بگیریم. برخی از این مسائل به قرار زیر است:
- نکته‌ی اول «ترویج تفکر جهادی» در تحلیل مسائل و سیاست‌گذاری‌های اقتصادی در دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی است. ضروری است که دشمنی آشتی‌ناپذیر اقتصاد اسلامی با اقتصاد سرمایه‌داری به لحاظ تعارض مبنایی این دو نظام با یکدیگر برای دانشجویان و پژوهشگران به‌وضوح روشن شود. جهاد اقتصادی و برنامه‌ریزی‌های جهادی در اقتصاد مستلزم درک و شناخت صحیح از ماهیت و ویژگی‌های این تعارض اقتصادی است. بدون اتفاق نظر در وجود تعارض و دشمنی، جهاد اقتصادی شعاری بیش نخواهد بود.

■ وجه مشخصه‌ی تفکر جهادی، استقلال فکری و عدم تعلق خاطر به تئوری‌های اقتصادی غیر الهی و به‌ویژه نظریات اقتصادی نظام سرمایه‌داری است. ارتقای سطح علمی کتاب‌ها و مقالات اقتصادی، گام نخست در تحقق این هدف است. ضروری است تا کاستی‌های نظریات اقتصادی غرب در دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی به‌دقت بررسی و مطالعه شود و ثمرات این کاستی‌ها در عملکرد نظام اقتصادی کشورهای سرمایه‌داری و به‌ویژه در ظهور بحران‌های ادواری در این نظام تبیین گردد. (خوشبختانه پس از بحران مالی و اقتصادی سال ۲۰۰۸ میلادی، شواهد و قرائن بسیار زیادی از خطاهای جدی دستگاه نظریه‌پردازی غرب آشکار شده است؛ خطاهایی که ریشه در انحرافات موجود در مبانی آن نظام دارد. با این‌که نظریات موجود اقتصادی نوعاً نویدبخش تعادل‌های اقتصادی و رشد و توسعه‌ی مستمر در اقتصاد سرمایه‌داری هستند، عدم تعادل‌ها و رکود اقتصادی و رشد اقتصادی شکننده و ناپایدار، وجه مشخصه‌ی بیشتر کشورهای پیشرفته‌ی صنعتی شده است. - بحران مالی اخیر آمریکا یک فرصت تاریخی برای دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی کشورمان فراهم آمده تا با بررسی دقیق تعارضات موجود بین نظریات اقتصادی از یک سو و عملکرد اقتصادی کشورهای صنعتی از سوی دیگر، مبانی فساد در سازوکار این نظام‌های اقتصادی را به‌درستی بشناسند. تعارض مبانی و اهداف آن نظام را با مبانی و اهداف نظام اقتصادی اسلام درک کنند و به دشمنی ذاتی این دو نظام با یکدیگر پی ببرند که مصداق بارزی از دشمنی کفر و ایمان است.)

○ نکته‌ی دوم «ساختن الگوهای جهاد اقتصادی» است. سلاح ما اقتصاددانان دانشگاهی در این جهاد اقتصادی، الگوسازی و نظریه‌پردازی مبتنی بر موازین اسلامی، قسط و اصول عدالت اقتصادی است. برای این منظور باید اقدامات زیر را صورت داد:

■ اولاً این‌که با آخرین تحولات و دستاوردهای علمی در دانش اقتصاد متعارف آشنا شویم تا بتوانیم نقاط قوت و ضعف این نظریات را با توجه به مبانی و روش‌های به‌کاررفته در الگوهای نظریه‌پردازی به‌درستی درک کنیم. به عبارت دیگر ضروری است تا به مرزهای دانش در اقتصاد متعارف برسیم.

■ ثانیاً با شناخت کاستی‌ها و تناقضات موجود در دستگاه نظریه‌پردازی اقتصادی غرب که از یک سو ناشی از خطاهای جدی در مبانی آنها و از سوی دیگر از ساده‌نگری در فرض‌ها نشأت می‌گیرد که ناشی از روش‌های باطل انتزاع از واقعیات اقتصادی است،

مرزهای دانش را توسعه دهیم و نوآوری‌های علمی خویش را در حوزه‌ی کاستی‌ها و انحرافات ساختاری در نظریات اقتصاد سرمایه‌داری به مراکز علمی دنیا معرفی کنیم. همچنین تأثیرات سوء نظریات اقتصاد سرمایه‌داری و سازوکار تولید این نظریات بر دستگاه نظریه‌پردازی اقتصاد اسلامی را با دقت‌های کارشناسی تبیین نماییم.

▪ ثالثاً با تجربیات دیگر کشورها در سیاست‌گذاری‌های اقتصادی در تاریخ معاصر آشنا شویم تا به دلایل و علل شکست‌ها و توفیقات نسبی آنها در تحقق اهداف اقتصادی پی ببریم. در عین حال به تأثیرات سوئی توجه کنیم که این سیاست‌گذاری‌ها می‌تواند بر تحولات آینده‌ی اقتصاد کشورهای در حال توسعه و به‌ویژه بر نظام جمهوری اسلامی ایران داشته باشد.

▪ شاید بتوان ادعا کرد که به شرط رعایت سه شرط فوق می‌توان بصیرت کافی برای الگوسازی و سیاست‌گذاری جهاد اقتصادی مبتنی بر موازین قسط و اصول عدالت را به دست آورد.

▪ ملاحظه می‌کنیم که تفکر جهادی برای ساختن الگوهای جهاد اقتصادی از یک سو پای در مرزهای دانش اقتصاد متعارف و تجربیات مرتبط با سیاست‌گذاری‌های اقتصادی کشورهای مختلف به عنوان بستر حرکت و پویایی نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران دارد و از سوی دیگر بر مبانی و اخلاق اسلامی تکیه دارد تا حتی‌المقدور مصون از خطاهای محتمل باشد. از این رو شاید اصطلاح «**جهاد اقتصادی دانش‌بنیان**» بهتر بتواند نقش دانشگاه‌ها را در این فرایند نشان دهد.

○ نکته‌ی سوم «سیاست‌گذاری‌های جهادی» در تنظیم امور اقتصادی است. ویژگی جهادی بودن اقتضا می‌کند که این سیاست‌گذاری‌ها دارای دو ویژگی استراتژیکی و آینده‌نگری باشد، زیرا تعارض مبنایی نظام اقتصاد سرمایه‌داری با اقتصاد اسلامی و خصومت سیاست‌گذاران نظام استکبار جهانی با مدافعان انقلاب اسلامی نه تنها قابل رفع نیست، استمرار بلندمدت نیز دارد. بنابراین سیاست‌گذاری‌های جهادی پدیده‌ای چندوجهی و حساس و پیچیده است و مطالعات بسیار گسترده و عمیقی را می‌طلبد.